

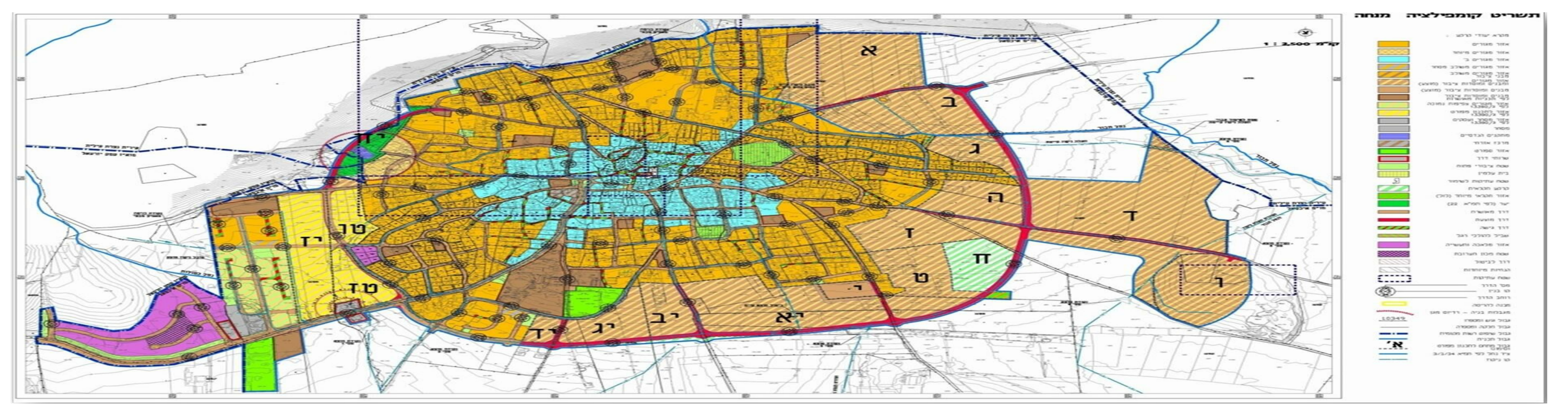
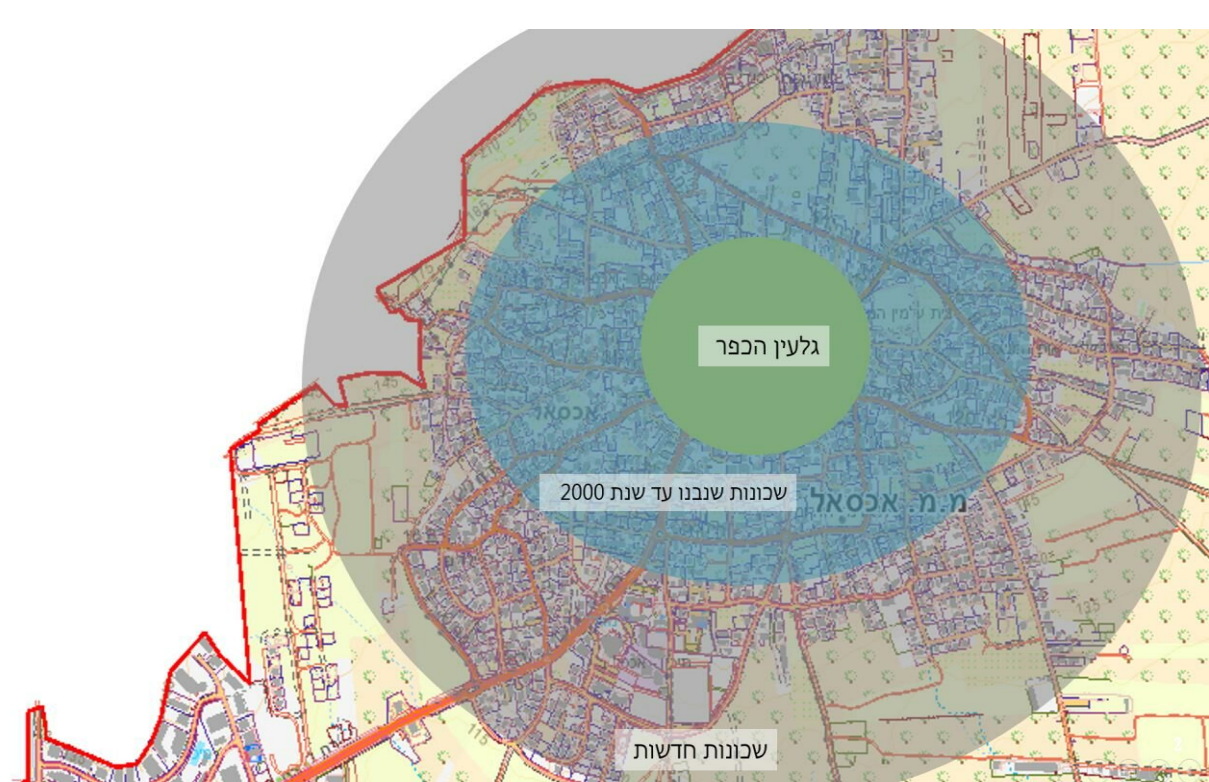
1. סוגייה מרכזית :

ביישובים הערביים כיום קיים מחסור חמור בשטחים ציבוריים פתוחים, וגם השטחים המיועדים למבני ציבור אינם מנוצלים באופן שייצר סביבה ורקמה עירונית העונה על הרצונות/ הצפיות/ הצרכים של האזרחים ביישובים הערביים .

הישובים הערביים בישראל עוברים תהליך עיור מואץ שצמחו על רקע מרקמי כפרים ותיקים, התפתחות רקמה עירונית תקינה קשורה בזמינות של מרחב ציבורי, הכלול שטחים פתוחים איכותיים המשפיעים על חזות היישובים.

באכסאל:

הכפר התפתח בהיררכית 3 טבעות , מעט שטחים ציבוריים פתוחים קיימים בגבולות תוכנית המתאר המאושר, וחלק מהשדות החקלאיים מתפקדים כשטחים ציבוריים פתוחים בהעדר תכנון.

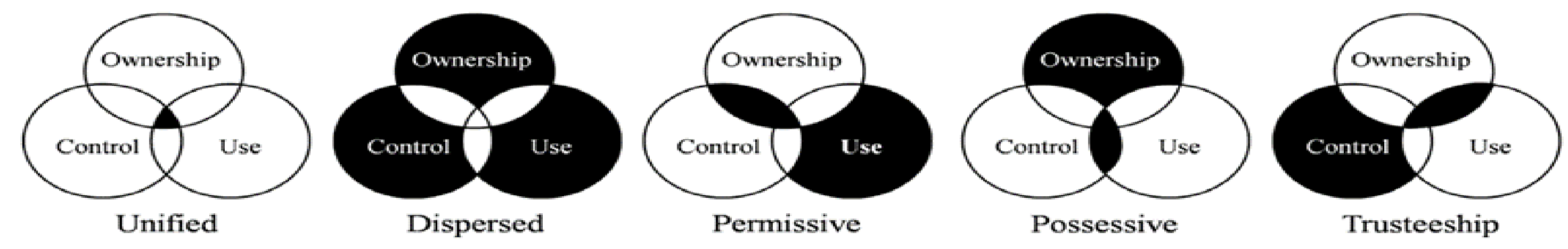

2. הספרות המקצועית:

3 מרכיבים המשפיעים על עיצוב המרחב הציבורי וחזות היישוב

תפקודו של כל אלמנט עירוני תלוי במערכות היחסים בין בעליה, ואלה שיש להם שליטה מעשית על השטח, לבין המשתמשים בו. ההנחה הבסיסית שהאחריות ליצירת וניהול מקום משתנה בהתאם לקשרים בין שלושת הקבוצות.

3. הגדרת הפתרון:

מודל תכנון היברידי לתכנון שטחים ציבוריים פתוחים ביישובים הערביים, השטחים הציבוריים הפתוחים ישמרו על הגרתם כשטח ציבורי מובהק (**בעלות: מדינה/רשות מקומית, שימוש: כלל התושבים**), תוך שילוב אלמנטים בעלי אופי כפרטיים למחצה : בעלי עסקים וגופים המקיימים פעילות המאופיינת כפעילות ציבורית (כגון מתנ"ס) יהוו גורם **שולט** והמפקח על האזור, מה שיתרום להעלאת תחושת הביטחון האישי והשייכות לפעילות.

עיקר הפתרון מתייחס לסוגיית **השליטה** באזור, והמודל ההיברידי המעודד עירוב שימושים משלב את בעלי העסקים/ גופים המקיימים פעילות ציבוריים כגורם השולט ומפקח על האזור, בנוסף לרשות המקומית.

4. מקרה בוחן

מקרה הבוחן בעבודה זו כלל בדיקה לשני אזורים בתוך הכפר אכסאל (1) **במרקם העירוני הבנוי:** שכונת אלדנאנה, במעגל הבנייה השלישי וכוללת שטחים ציבוריים פתוחים, בתוך תוכנית המתאר המאושרת. (2) **במרקם החקלאי הפתוח:** וערה התניה - יער התאנים אזור חקלאי שטרם תוכנן הכולל שטחים המתפקדים כשטחים ציבוריים.

5. תובנות

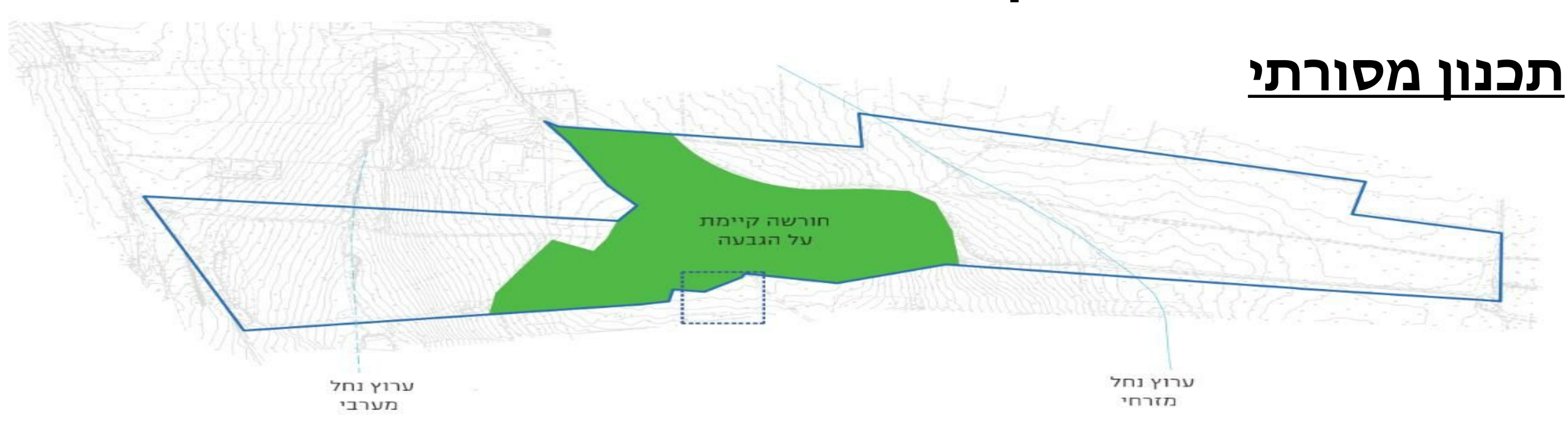
בשכונת אלדנאנה השטחים הציבוריים הפתוחים המתוכננים בשכונות במעגל השלישי הינם בבעלות המדינה שנמצאים בשליטת המועצה ואמורים לשמש את כלל תושבי אכסאל, בהתאם לסקר הספרות : התפיסה המודרנית של " מקום לכולם" נתפסת כאן כ " ארץ ההפקר" או "האלה שלא שייכים לאף אחד".

ביער התאנים וערה התניה המפקחים והמשתמשים באזור שתפקד כשטח ציבורי הם תושבים הכפר אכסאל עצמם, ונוצרת תחושת ביטחון מעצם העובדה שכל מי שנמצא בשטח הינו מהכפר "שלנו" ובסמוך שדות החקלאיים שהינם בבעלותיהם של התושבים.

כאשר שטחים ציבוריים יתוכננו בעתיד, עולה הצורך בהצעת חלופות המאפשרות עירוב שימושים שהופך את השימוש בשטחים ציבוריים אלה שבהגדרתם התכנונית הינם ציבוריים מובהקים, לשטחים ציבוריים פתוחים הנותנים תחושה של שטחים ציבוריים למחצה, ובכך נוצר מרחב ציבורי המשלב בין הציבורי לפרטי.

הצעת חלופות לתכנון באזור יער התאנים וערה התניה :

תכנון מסורתי

6. להמשך מחשבה עתידית:

- ⊗ מגבלות עירוב שימושים בשטחים ציבוריים מובהקים ביישובים ערביים
- ⊗ כתיבת תוכנית אב לתכנון שטחים ציבוריים פתוחים באכסאל ועיגון המודל המוצע בעבודה זו